

gràfichs queden agotats del tot. De Turmeda y la *Disputació del ase* parlen les planes CV y següents. En la part dedicada als llibres de cavalleries, s'hi senyalen totes les aparicions y fonts catalanes, en prosa o vers, les versions conegudes de textos del cicle grech-oriental (*Partinoples, Pierres y Magalona*, etc.) y s'hi concedeix llarch espai als llibres catalans de cavalleries propiament dits: *Curial y Guelfa y Tirant lo Blanch* (pàgines CCXLVIII a CCLVII).

Tractant dels orígens de la novela sentimental s'ha de citar entre altres precedents que ja queden dits y que també ho són, a la vegada, dels llibres cavallereschs, *Paris y Viana* y tota la influencia y arromançaments de Boccaci en català (pàg. CCXCIX y següents). Des de aquest moment y a mida que entra en l'examen de la novela històrica y de la pastoril, tenen que sovintejar menys les alusions a coses o persones de Catalunya, per que ja s'pronuncia la nostra decadencia literaria, y en tot cas s'han de registrar aparicions com la *Diana enamorada*, del valencià Gil Polo, en llengua de Castella, entre l'ascendencia immediata de la *Galatea* de Cervantes.

Basta lo dit, pera fer veure que'ls *Orígenes de la novela*, a més del llur valor de generalitat, constitueixen quelcom de propi pels investigadors del passat intel·lectual d'aquesta terra y formaran part especialíssima de tota biblioteca catalana.

— *Lluís Nicolau y d'Oliver. Sobre les fonts catalanes del Tirant lo Blanch.* (Extret de la *Revista de Biografia Calalana*. Barcelona, 1907 (37 pàgs.)

L'autor demostra, imprimint alguns textos paralelament pera la seva comparació, els plagis fets per en Martorell no sols del *Llibre de Cavalleria* d'en Ramón Llull, (sobre 'ls que ja havia cridat l'atenció, si bé d'una manera incompleta, D. Marian Aguiló), sinó també de certs fragments d'en Bernat Metge, que aquest per la seva part havia copiat del Boccaci, y d'uns proverbis d'en Guillem de Cervera y del mallorquí en Pax.

— *Discursos leídos en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona en la recepción pública de D. Isidro Bonsoms y Sicart el día 9 de Mayo de 1907.* Barcelona, 1907 (170 pàgs.)

El discurs d'entrada del Sr. Bonsoms tracta de l'edició *princeps* del *Tirant lo Blanch* y comparació dels tres exemplars impresos a València en 1490, únichs coneguts avuy día. El treball va acompanyat de facsímils de la primera y segona pàgina de cada un dels exemplars avuy existents, y de quadres comparatius de les diferencies tipogràfiques que en algunes d'elles s'observen, lo qual li ha permès rectificar molts errors comesos al descriure 'ls escassos exemplars que resten d'aquell llibre. Contestà, an aquest discurs, el senyor Rubió y Lluch, que completà l'estudi bibliogràfic del senyor Bonsoms, ab una exposició ràpida y condensada del valor intrínsech de la novela.

— *Prospecte de les Obres escrites pel rey en Jaume primer lo Conqueridor. Edició tarragonina.*

S'anuncia la publicació per l'any 1908, y el prospecte constitueix un excelent treball tipogràfic, ab mostres que no permeten prejutjar lo que serà aquesta edició monumental, ni si l'establiment dels textos de les *Obres escrites o atribuïdes al alt En Jaume I*, aportarà noves coneixences.

REVISTES.

Bolletí del Diccionari de la Llengua catalana. Palma de Mallorca, 1907. — Entre altres treballs, dedicats, quasi tots, a preparar la confecció del Diccionari Català, Mossen Alcover, publicà una extensa relació del *Primer Congrés internacional de la llengua catalana* (13-18 octubre 1906) ps. 135-253 etc., y 'l *Dietari de l'excursió filològica feta amb el Dr. Schädel dins el domini català, de 31 de juliol a 13 de setembre de 1906*, p. 256.

Cultura Española. Madrid, 1907. — *Un filósofo catalan* (Antonio Comellas y Cluet) per Albert Gómez Izquierdo, ps. 287, 603 y 1.099.

Empori. Barcelona, 1907. — A. Rubió y Lluch: *Comentaris a uns documents sobre la Crònica de Jaume I*, p. 2. L'autor aporta nous dats que poden ajudar a esclarir la qüestió de l'autenticitat de la *Crònica*. — Angel Ruiz Pablo; *Rastre que varen deixar en el llenguatge menorquí les dominacions angleses*. — Francisco Almarche Vázquez: *Don Carles de Viana*, p. 243. Publica una poesia de'n Roig de Corella dedicada al Príncep. — J. Coroleu: *El Catalanisme de R. Muntaner*, ps. 192, 276. — J. Pijoan: *Els educadors de la gent catalana: Oliva (971-1046)*, ps. 113, 179, 225. Contribució a l'estudi de la nostra cultura romànica.

España y América. Madrid, 1907. — P. Rupert M.ª de Manresa, *Algunas observaciones sobre el «Libro de la Concepción Virginal», atribuido al beato Raimundo Lull*. Aclareix y rectifica en algun punt els comentaris que havia escrit sobre aquesta obra al publicar-la l'any anterior. (Barcelona, 1906.)

Estudis Universitaris Catalans. Barcelona, 1907. — Lluís Nicolau, *Notes sobre les regles de trobar de Jofre de Foixà y sobre les poesies que li han atribuït*, p. 234. (Hi ha tiratge apart.) Publica 'l text de les *Regles de trobar* editat per en P. Meyer (*Romania X*, 323) y dugues poesies del Monge de Foyssan que 'l Sr. N. identifica ab nostre poeta y foren publicades per Appel (*Provenzalische inedita*, Leipzig, 1890). Precedeix aquests textos una classificació dels tractats catalans de Gaya ciencia derivats del den Vidal de Besalú y unes curioses notes bio-bibliogràfiques den Joffre de Foixà. — A. Rubió y Lluch; *La Crònica del rey en Jaume en el XIV^{en} segle*, p. 349. Continuació de l'estudi que va començar a publicar en l'*Empori* (vegis més amunt) sobre l'autenticitat de la *Crònica*. Publica cinch documents, tres d'ells inèdits, que hi fan referencies.

Revista de Bibliografia catalana. Any IV, 1904. Barcelona 1907. — J. Miret Sans: *El mes antig text literari escrit en català precedit per una collecció de documents dels segles XI, XII i XIII y Apèndix al manuscrit d'Homilies de l'iglesia d'Organyà*, ps. 5 y 215. Aquestes *Homilies* pertanyen segons el Sr. M. y S. al regnat de Pere I el Catòlich. Anteriorment sols trobem documents llatins ab paraules catalanes o be la capitulació del castell de Llorens en 1211, tot ell en català però de cap valor literari. L'autor copia varis dels primers y reproduceix el segon que ja havia donat a conèixer en la *Investigación histórica sobre el Vizcondado de Castellbó*, Barcelona, 1900. — F. Carreras y Candi: *Primera traducció catalana de la Bíblia (segle XIII)* p. 48. Segons documents de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, trobats pel Sr. C. y C. nostra primera biblia catalana es feta sobre traducció francesa l'any 1287. El parentiu que 'n Samuel Berger reconegué entre les biblias catalanes y les franceses queda confirmat. — S. Sanpere y Miguel: *De la introducción y establecimiento de la imprenta en las Coronas de Aragón y Castilla y de los impresores de los incunables catalanes*, p. 59. Interessant arrellech de dats pera l'història dels orígens de l'impremta a Catalunya. El Senyor S. y M. intentà probar l'existència tan debatuda del llibre *De epidemie et peste* de Valascus Tarentinus, edició barcelonesa de 1475. — E. González Hurtebise: *La Crònica general escrita por Pedro IV de Aragón*, p. 188. Sobre la base de documents trobats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, l'autor intenta l'identificació d'aquesta crònica ab la de S. Joan de la Penya ⁽¹⁾. El Sr. Massó y Torrents en sa *Historiografia Catalana* ⁽²⁾ ha confirmat aquesta tesi, confrontant els dar-

(1) Sobre 'l mateix tema havia donat, en Maig de 1906, una conferencia a la Academia de Bones Lletres.

(2) *Historiografia de Catalunya en català durant l'època nacional*, en la «Revue hispanique», Paris, 1906. S'en feu tiratge apart.

ners capítols de la crònica general y 'l primer de la que porta 'l nom del rey. El senyor G. H. ens dona a més documents sobre les versions aragonesa y llatina de la mateixa Crònica general y l'activitat literària del gran mestre Fernández d'Heredia.

Revue Catalane. Perpinyà, 1907.—J. Bonafont : *Les «Goigs»*, ps. 70, 106, 136, 165, 196. —Émile Leguiel : *Langue française et langue catalane*, ps. 306, 330. —Louis Pastre : *La langue catalane populaire en Roussillon*, ps. 337, 353. Diversos textos pera probar la evolució de la llengua. —Ademés s'hi comença a publicar la secció de *Bibliothèques françaises possédant des œuvres catalanes*.

Revista Musical Catalana (Butlletí del Orfeó Català). Barcelona, 1907. —Felip Pedrell : *Músichs vells de la terra* (continuació : segles xvii y xviii), pàgines 1, 21, 45, 69, 113, 137, 157, 181, 205, 229, 253. L'arqueologia musical de Catalunya es enriqueixa considerablement desde fa alguns anys mercès a les afortunades investigacions del senyor Pedrell. Ne són fruyt, l'article que publica en aquest mateix ANUARI sobre *Dos músichs cinchcentistes cantors d'Ausias March* y l'estudi que ve fent en les planes d'aquest butlletí del *Orfeó Català* d'ençà que 's publica. Aquest any ha estudiat els següents músichs catalans : Nicasi Zorita, Joan Martí, Joseph Reig, Andreu de Montserrat, Joan Cabanillas, Jaume Martí y Marvà, Joan Barter y Francesch Valls. —Dom Maur Sablayrolles : *Un viatge a través dels manuscrits gregorians espanyols*, ps. 4, 23, 48, 116, 139, 161, 208 y 231. S'en ocupa de bastants de Catalunya (Arxiu de la Corona d'Aragó, Vich, Girona, Lleyda....). Estudiantlos, té ocasió d'afirmar l'existència d'una escriptura *neumàtica catalana*, ab caràcters distintius, que 'n fan una notació nacional.

Revue des Études Juives, Paris, 1907. — *Un sermon valencien de Saint Vicent Ferrer*.

Romania. Paris, 1907. — A. Bos : *Deux recettes en catalan*, pàg. 106. Són tretes del manuscrit 1095 de la Biblioteca de la ciutat de Marsella, que conté altres obres catalanes dels sigles xiv y xv. — A. Pagès : *Étude sur la chronologie des poésies d'Ausias March*, pàg. 203. L'autor se proposa establir aquesta cronologia a fi de conèixer millor la vida del gran poeta valencià. Aquest treball constitueix una part de l'edició crítica que ve preparant desde fa alguns anys, de les obres d'Ausias March, y que publicarà l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. Sobre aquest mateix tema donà 'l Sr. P. una conferència en l'Ateneu Barcelonès el 16 Octubre de 1906 ab motiu del primer Congrés Internacional de la llengua catalana. — Ha vist també la llum en aquesta revista un *Compte-rendu* del senyor Morel-Fatio sobre 'l *Spill* d'en J. Roig publicat en edició crítica pel canonge D. Roch Chabas (Barcelona, 1906). El cèlebre hispanista comenta extensament l'edició, intentant rectificar certs punts, sobre tot respecte a etimologies y interpretació de mots obscurs del poema.

Römische Quartalschrift für christliche Altertumskunde und für Kirchengeschichte, Roma, 1907. 4. Heft : *Geschichte*, pàg. 159.—W. Burguer : *Römische Beiträge zur Geschichte der Katechese im Mittelalter*. La part que 'ns interessa més d'aquest treball es la publicació de l'*Alphabetum catholicorum* que l'Arnau de Vilanova dedicà a Jaume II «pro filiis erudiendis», acompanyada de breus observacions sobre aquest compendi de la Doctrina cristiana. Se troba ab altres 27 tractats llatins del mateix autor en el manuscrit Vaticà n. 3824, descrit per en Finke en el seu llibre *Aus den Tagen Bonifaz VIII* (Munster, 1902).